

SAMOBÓJSTWO CZY MORDERSTWO – JAK NIE DAĆ SIĘ NABRAĆ

SKRYPT

KAROLINA PALKA

KOŁO NAUKOWE KRYMINALISTYKI IM. T. HANAUSKA UJ

Skrypt stanowi jedynie materiał dodatkowy mający na celu przypomnienie ogólnego zamysłu wykładu – część pytań może pochodzić spoza poniższego materiału i bazować na treści wygłoszonej na spotkaniu konkursowym

Miłej lektury!

KPK – cele postępowania karnego + oględziny i sekcja zwłok

Art. 2. § 1. Przepisy niniejszego kodeksu mają na celu takie ukształtowanie postępowania karnego, aby:

1) sprawca przestępstwa został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej, a osoba niewinna nie poniosła tej odpowiedzialności,

2) przez trafne zastosowanie środków przewidzianych w prawie karnym oraz ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnieniu przestępstwa osiągnięte zostały zadania postępowania karnego nie tylko w zwalczaniu przestępstw, lecz również w zapobieganiu im oraz w umacnianiu poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego,

3) uwzględnione zostały prawnie chronione interesy pokrzywdzonego,

4) rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło w rozsądnym terminie.

§ 2. Podstawę wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne.

Art. 209. § 1. Jeżeli zachodzi podejrzenie przestępnego spowodowania śmierci, przeprowadza się oględziny i otwarcie zwłok.

§ 2. Oględzin zwłok dokonuje prokurator, a w postępowaniu sądowym sąd, z udziałem biegłego lekarza, w miarę możliwości z zakresu medycyny sądowej. W wypadkach nie cierpiących zwłoki oględzin dokonuje Policja z obowiązkiem niezwłocznego powiadomienia prokuratora.

§ 3. Oględzin zwłok dokonuje się na miejscu ich znalezienia. Do czasu przybycia biegłego oraz prokuratora lub sądu przemieszczać lub poruszać zwłoki można tylko w razie konieczności.

§ 4. Otwarcia zwłok dokonuje biegły w obecności prokuratora albo sądu. W postępowaniu przed sądem przepisy art. 396 § 1 i 4 stosuje się odpowiednio.

§ 5. Do obecności przy oględzinach i otwarciu zwłok można, w razie potrzeby, oprócz biegłego, wezwać lekarza, który ostatnio udzielił pomocy zmarłemu. Z oględzin i otwarcia zwłok biegły sporządza opinię z zachowaniem wymagań art. 200 § 2.

STATYSTYKI ZABÓJSTW W POLSCE(2009):

-729 postępowań w sprawach o zabójstwo.

Najczęstsze motywy:

- 1) nieporozumienia rodzinne (221 przypadków),
- 2) zabójstwo rabunkowe (55),
- 3) „na zlecenie” (11),
- 4) zabójstwa seksualne (9).

DEFINICJE ŚMIERCI:

1. Tradycyjna
2. Nowa
3. Nowa zmodyfikowana

W Polsce: art. 9 ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz. U. z 2005 r. nr 169, poz. 1411): śmierć mózgu to “trwałe, nieodwracalne ustanie czynności mózgu”.

ZAGARDLENIE – rodzaj uduszenia gwałtownego, gdzie śmierć powoduje mechaniczny i bezpośredni ucisk na narządy szyi. Mamy do czynienia z 3 typami zagardlenia:

1. POWIESZENIE – nacisk na szyję wywierany jest przez pętlę, która zaciskana jest przez masę ciała.

W tym przypadku do śmierci dochodzi najczęściej przez przerwanie rdzenia kręgowego, a nie przez uduszenie.

2. ZADZIERZGNIĘCIE – pętla zaciska siłą ręki.
3. ZADŁAWIENIE – bezpośredni ucisk szyi przez rękę.

POWIESZENIE:

Jak rozpoznać czy było to samobójstwo czy morderstwo? Ważne są czynności na miejscu zdarzenia:

- ✦ najważniejsze: zwrócenie uwagi na usytuowanie zwłok i ich otoczenie oraz pętlę wisielczą
- ✦ zbadanie śladów na obuwiu denata
- ✦ zainteresowanie się przedmiotami pod zwłokami
- ✦ sposób rozmieszczenie plam opadowych (pojawiają się po ok. 30 minutach od śmierci)

Należy zauważyć, że mała wysokość na której wisi ciało nie świadczy o zabójstwie – pętla zaciska się pod kilkoma kilogramami.

Objawy wskazujące na powieszenie żywego człowieka:

- ✦ podbiegnięcia krwawe w przyczepach mięśni mostkowo-obończykowo-sutkowych,
- ✦ wybroczyny podspojówkowe i podsurowicówkowe,
- ✦ wylewy krwawe w tarczach międzykręgowych.

Zagardlenie to z reguły samobójstwo.

ZADZIERZGNIĘCIE – z reguły świadczy o zabójstwie.

ALE: należy tu przytoczyć przypadek kobiety znalezionej z pętlą owiniętą ponad 100 razy – na pierwszy rzut oka było to morderstwo, a okazało się samobójstwem.

ZADŁAWIENIE – jest zawsze zabójstwem.

UTONIĘCIE

Przesłanki świadczące o tym, że denat się utopił, a nie zostało wrzucone do wody wyłącznie jego ciało:

- grzybek topielczy
- zmiany w płucach (rozedma wodna)
- obecności płynu topielnego w żołądku ofiary
- obecność płynu topielnego w jelicie cienkim (nie dot. dłuższego przebywania ciała w wodzie)

- charakterystyczne zmiany krwotoczne w obrębie ucha środkowego. Zmiany krwotoczne w uchu środkowym nie występują w przypadku utonięcia w zbiorniku, którego głębokość nie przekracza 6 m.
- obecność okrzemek w narządach dużego obiegu krążenia krwi

Do utonięcia dochodzi w przeciągu 3-6 minut.

Na uwagę zasługują także przypadki augustowskie – jest to przykład na to, jak łatwo można zaszukadkować daną sprawę.

POSTRZAŁ

Na co należy zwrócić uwagę, gdy rozważamy czy mieliśmy do czynienia z samobójstwem czy morderstwem?

- ✓ odległość z jakiej został oddany strzał,
- ✓ objaw Paltauf'a,
- ✓ pozostałości gazów, sadzy, prochu,
- ✓ wielkość śladu (im większa odległość od broni – tym większy ślad),
- ✓ ślady na dłoniach denata,
- ✓ przebieg kanału postrzałowego (specyficzny kierunek kanału postrzałowego w przypadku samobójstwa),
- ✓ wielość pocisków w ciele denata,
- ✓ rozlokowanie otworów wlotowych,
- ✓ przebieg kanałów postrzałowych.

OBRAŻENIA ZADANE BRONIĄ BIAŁĄ

4 rodzaje:

1. rany cięte

- ✓ rany te mają proste brzoży, wolne od podbiegnięć krwawych, otarć, mostków łącznotkankowych
- ✓ brzoży rany gładkie (mogą się rozszerzać)

2. rany klute

3. rany szarpane

4. powstałe w trakcie zabiegów diagnostycznych lub leczniczych

Należy zwrócić uwagę na:

- ✓ ubranie denata,
- ✓ umiejscowienie rany,
- ✓ ilość kanałów i wkłuć,
- ✓ przypadkowość ran,
- ✓ głębokość ran.

UPADEK Z WYSOKOŚCI:

- ✓ zadrapania na ciele,
- ✓ odległość ciała od ściany budynku,
- ✓ przydatna rekonstrukcja zdarzeń.

DZIAŁANIA PRĄDU ELEKTRYCZNEGO:

- ✓ z reguły nieszczęśliwe wypadki, rzadziej samobójstwa, najrzadziej morderstwa

ŚMIERĆ POD KOŁAMI POCIĄGU:

- ✓ samobójstwo zazwyczaj przez położenie się na torach

Jeśli samobójca rzuca się przed nadjeżdżający pociąg, obrażenia dotyczą bezpośrednio całego ciała: powstają rozległe uszkodzenia kończyn, czaszki, a nawet przecięcie ciała na pół.

- ✓ w przypadku zabójstw - z reguły ofiara posiada jeszcze inne rany (problem samobójstw kombinowanych)

BIBLIOGRAFIA:

statystyka.policja.pl

R. Henih. *Kiedy życie należy do żyjących?*. „Świat Nauki”. 10 (230), październik 2010

T. Marcinkowski, *Medycyna sądowa dla prawników*, Szczytno 2010

I. Dembowska, *Zbrodnia zabójstwa pozorowana samobójstwem (studium przypadku)*, „Wrocławskie Studia Erazmiańskie”

M. Całkiewicz, *Oględziny zwłok i miejsca ich znalezienia*, Warszawa 2010

B. Hołyst, *Niezwykłe przypadki samobójstw*, Praca przeglądowa, *Suicydologia*, t. 3

E. Chróścielewski i S. Raszeja, *Sekcja zwłok*, Warszawa 1990

kryminalistyka.fr.pl

A. Gawliński „Śmierć z zagardlenia”, „Studenckie zeszyty naukowe”, zeszyt 25, 2014